

Het Vlaams evangeliewerk en het vermijden van onzekerheid

In onze serie “hedendaags kerk-zijn in Vlaanderen” hebben we in maart en juni aangetoond hoe sterk machtsafstand ook in het evangeliewerk tot uiting komt. Deze keer bekijken we het vermijden van onzekerheid.

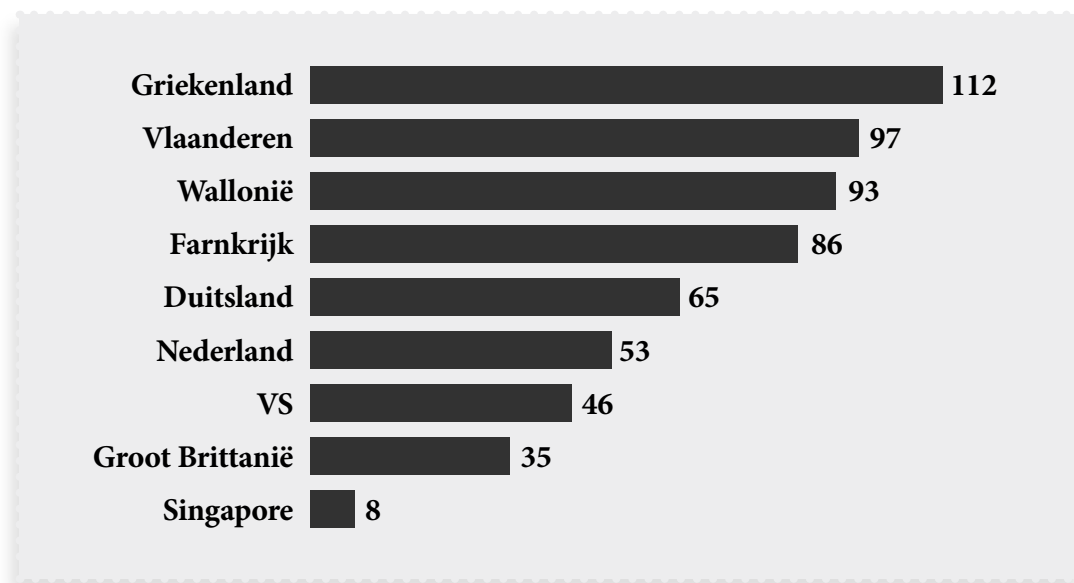
Onzekerheidsvermijding: angst voor het onbekende...

(Zucht) “Waarom kost het zoveel moeite om dit te veranderen...?”

Op de werkvloer, in scholen en in bedieningen is die verzuchting zeker geen onbekende. In alle eerlijkheid: waarom kost het moeite om iets te veranderen?

In de evangeliebeweging is onzekerheidsvermijding intrigerend, omdat geloven juist van onwankelbare zekerheden getuigt. Hoe gedragen we als Vlaamse christenen ons dus op grond van onze geloofsopstelling?

De tabel toont Vlaanderen tussen de uitersten Griekenland en Singapore. We leven vanuit een zeer hoge onzekerheidsvermijding (OV). Wat betekent dit? Hoe gaan we als christenen met onzekerheid om? Als individu? Als gemeente, kerk of organisatie?

Volgens Hofstede is onzekerheidsvermijding “de mate waarin de dragers van een cultuur zich bedreigd voelen door onzekere of onbekende situaties; dit gevoel wordt onder andere uitgedrukt in stress en in een behoefte aan voorspelbaarheid: aan formele en informele regels.”¹

Volgens Hofstede wordt die behoefte aan voorspelbaarheid op drie domeinen opgevangen:

- 1 Techniek helpt de natuur te beheersen en de onzekerheden te beperken die zij veroorzaakt.
- 2 Wetten regelen het onzekere gedrag van mensen.
- 3 In religie zoeken mensen een bovennatuurlijk antwoord waarmee zij hun onzekere toekomst kunnen beïnvloeden.²

Wat is hóge onzekerheidsvermijding?

- Culturen met een hoge OV onderscheiden goed en fout zeer scherp: “één waarheid is de juiste en dat is de onze.” Die ”ene waarheid” draagt men gemakkelijk over op mensen. Daarom raken andersdenkenden (bvb. vreemdelingen) niet vlot geaccepteerd.³ Deze houding maakte bvb. het Vlaams Blok/Belang zo populair, maar die zorgde er ook voor dat evangelische gemeenten en organisaties op een sektenlijst terecht kwamen.⁴
- In culturen met hogere OV hanteren mensen onzekerheid zeer typisch. Ze zijn zenuwachtiger van aard. Of ze volgen strak opgelegde regels.⁵ Om het onzekerheidsgevoel te temperen wordt vaker alcohol gebruikt.⁶ Mensen voelen zich in het algemeen ook minder gelukkig.⁷

Bestaat hoge onzekerheidsvermijding (OV) ook in de Vlaamse evangeliebeweging?

Ja. En dat is logisch. De meeste christenen groeien hier op tussen mensen die ook zo functioneren. Een paar typische OV-schetsjes toegepast op christenen:

- De vlotheid (of traagheid?) om werkwijzen te veranderen is verbonden met angst voor het nieuwe. We zijn overtuigd dat veranderen goed is, maar blijven aan het oude vasthouden – zelfs over onderwerpen die weinig leerstellingen om handen hebben. Herinnert u zich hoe men in gemeenten discussieerde om van een orgel naar een muziekgroep te evolueren? Hoe lang duurde het om het oorspronkelijke idee uit te voeren? En wat met de projector, de opstelling van de stoelen, of de volgorde in de samenkomst?
- Een duidelijk gebrek aan strategisch denken en werken. In gebieden met een hoge OV zijn mensen meer bekommerd met de dagelijkse gang van zaken dan met strategisch nadenken over de toekomst.⁸ Herkent u hoe u zelf of oudsten tijd verliezen door brandjes te blussen?⁹
- Theologie concentreert zich op enkele stellingen, in plaats van op de integrale boodschap van de God van de bijbel. “Onze waarheid” wordt stellig geponeerd. Ze klinkt als de enige aanvaardbare, ondanks meerdere interpretatiemogelijkheden. Dikwijls gaat die houding ten koste van eenheid en liefde. Voorbeelden: vraagstukken als de opname van de gemeente in de eindtijd, echtscheiding en hertrouwen, ruimte voor de bediening door een vrouw,
- De “enige waarheid” laat geen vragen toe. Meerdere interpretaties zouden aanleiding kunnen geven tot onzekerheid over de orthodoxie van het standpunt. Vragen en twijfel onder ogen zien, is nochtans essentieel in een leerproces om een volwassen geloof te (mogen) ontwikkelen.¹⁰ Is er weinig ruimte om stellingen af te wegen? Dan zijn er weinig groeikansen om diepgang te halen. Nieuwe leiders zullen oppervlakkiger worden, ondermaats presteren of onvoldoende kunnen gerekruteerd worden. Zulke kenmerken passen in een cultuur die onzekerheid vermijdt. Onze kerken vertonen die in een mate dat het de vraag rechtvaardigt hoe het zit met de “hervorming van ons denken” (Ef.4:17- 18, Rom12:2) zodat we eerder aan bijbelse waarden dan culturele waarden gehoor geven.

Herkent u uw gemeente?

- Conflicten worden het liefst vermeden.
- Als leider geef je mensen het best precieze instructies.
- Er wordt weinig strategisch nagedacht.
- De spreker is expert in wat hij zegt.
- We hebben als gemeente veel geschreven en ongeschreven regels.
- Er mag weinig getwijfeld worden over onze theologie.
- Een lange termijn visie is... voor de lange termijn.

Herkent u uzelf?

- Een betrouwbare God staat boven onze regels.
- Die regels zijn soms zelf verzonnen.
- God is flexibel en wij moeten dat ook.
- Liefde en eenheid laten serieuze discussies over moeilijke onderwerpen toe.
- Eerlijke antwoorden voor zoekende mensen zijn moeilijk, maar komen er.
- De leider is een facilitator, geen expert

Wat doen we eraan?

- Van een nauwe interpretatie van de bijbel, naar de levendmakende Inspirator en Onderwerp van de bijbel. We maken God gemakkelijk tot Iemand op een afstand naar Wie bijbelteksten verwijzen. Verengt ons geloof zich tot bijbelteksten, dan ontstaat een vacuüm: onzeker, bedreigend. Geloofsbeleving verkramp. God moet zijn rechtmatige plaats krijgen. Hij openbaart zich in de bijbel en in de schepping. Hij zorgt voor ons, zoals Hij ook voor de raven zorgt (Luc. 12:24). Is God in het dagelijks leven die Persoon van vertrouwen, dan leren christenen bezorgdheid en vermijding van het onbekende los te laten. Dat is inderdaad moeilijk. Maar deze houding is de sleutel om verdere knelpunten op te lossen.
- Veranderen omdat God verandering brengt. Verandering pakt niet altijd goed uit, maar is daarom op zich niet verkeerd. In Genesis 1 werkt God zijn visie voor de aarde stap voor stap uit. God voegt scheppend toe aan wat Hij de vorige dag goed vond. Dagelijks veranderde Hij zo het totaalbeeld van de schepping. Ook na de zondeval blijft Hij Zijn schepping de goede kant opsturen via Israël en in de menswording van zijn Zoon. Dat zal straks nog leiden tot een nieuwe hemel en aarde. Alles verandert dus! Aan de mens gaf God de opdracht de aarde te onderwerpen: dat is verandering (Gen.1:28). Hij draagt op de goede boodschap uit te leven met wat we zeggen, doen en vooral met wie we zijn. Terwijl onze leefomgeving verandert, dienen wij voor onze omgeving relevant te blijven in ons kerk-zijn. Gods Woord en Geest helpen ons te onderzoeken welke methoden daarvoor vandaag effectief zijn. Verandering houdt onzekerheid in. We moeten wel het lef gebruiken om in te gaan tegen onze Vlaamse culturele hang naar onzekerheidsvermijding. Dat doen we o.a. door de aanwezige creativiteit te mobiliseren.
- Veranderen met kwaliteit! Onzekerheid kan beperkt worden als iedereen in de gemeente geïnformeerd is over de lange- en korte termijnplannen. Proefperiodes om nieuwe dingen uit te proberen zijn daarom heel nuttig. Iedereen weet waar hij aan toe is. Men kan aan de verandering wennen zonder zich te hoeven ergeren of generen. Het risico op verlamming is zo veel meer beheersbaar.
- De bijbel lezen met ruimte voor andere interpretaties. Als we de bijbel lezen vanuit de drang naar onzekerheidsvermijding, sluiten we afwijkende meningen uit, hoewel ze net zo goed bijbels gefundeerd kunnen zijn. Samen rond de tekst zitten en alle aspecten bespreken, is daarom een zegen. Laat iemand de vragen eens grondig uitspitten. Christenen behoren in eenheid en liefde in gesprek te kunnen blijven zonder elkaar te verketteren. Volwassen geestelijk leven kenmerkt zich namelijk door niet op het eigen gelijk te staan, maar in eenheid en liefde samen te kunnen leven (Joh.17:20-23, 1 Joh.3:14).

Onderwerpen als de Drie-eenheid vragen om een geloofshouding. Mensen hebben echter ruimte nodig om te mogen twijfelen. Is bvb. wie twijfelt aan de schepping in zes dagen afvallig? Goede vragen hebben de ruimte en de omkadering nodig die iemand ondersteunen om via twijfel te kunnen groeien in geloof. Laten we bovendien integer zijn: de bijbel laat sommige vragen onbeantwoord. Krijgen antwoorden direct uit de schepping of de wetenschap geen tegenspraak uit de bijbel, dan is het mogelijk dat God ook op die wijze openbaart.¹¹

Besluit

Vlaamse christenen willen vanuit hun cultuur nadrukkelijk onzekerheid vermijden. Geloven in de God van de bijbel geeft zekerheid... dat het beter is alles over te geven aan Hem:

- God openbaart Zich als betrouwbare Persoon. Wie Hem in het dagelijks leven leert vertrouwen, groeit in Godsbesef en bouwt mee aan Zijn Koninkrijk in deze schepping.
- Van nature laat onze cultuur ons verankeren in onze eigen waarheidjes. Jezus roept op ons allereerst aan Hem als Persoonlijke Waarheid vast te klinken. Culturele waarheden zijn daaraan ondergeschikt.
- God leert ons een weg van eenheid in liefde.

Voel u vrij om te reageren op hetgeen u leest. U mag van ons steeds een antwoord verwachten op uw vragen en bemerkingen.

Herman Heyman, september 2007

uit "Evan-Assistance" (Nieuwsbrief van ABC Ministries vzw)

info@abcministries.be - www.abcministries.be - 016/62.31.72. - St.Jansbergsesteenweg 97 - 3001 heverlee

1 Geert Hofstede en Gert Jan Hofstede, Allemaal andersdenkenden: Omgaan met cultuurverschillen, geheel vernieuwde editie (Amsterdam, Antwerpen: Uitgeverij Contact, 2005), 173.
2 Hofstede & Hofstede, 170.
3 Hofstede & Hofstede, 179.
4 Parlementair onderzoek met het oog op de beleidsvorming ter bestrijding van de onwettige praktijken van de sekten..., <http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/49/0313/49K0313008.pdf>, 245, 272.
5 Hofstede & Hofstede, 172.
6 Hofstede & Hofstede, 176.
7 Hofstede & Hofstede, 180.

8 Hofstede & Hofstede, 188.

9 Evan-Assistance, december 2004.

10 John H. Westerhoff, III, Will Our Children Have Faith?, herziene uitgave (Toronto, Morehouse, 1999), 93, 94.

11 William W. Klein, Craig L. Blomberg en Robert L. Hubbard, Jr., Introduction to Biblical Interpretation, herziene uitgave (Nashville: Thomas Nelson, 2003), 146 geeft ook aan dat vragen kunnen blijven openstaan. Een interessant boek rond cultuurverschillen tussen Nederland en België is Claes, Marie- Thérèse en Marinel Gerritsen. Culturele waarden en communicatie in internationaal perspectief. Bussum: Coutinho, 2002.